

Η ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

Η ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΛΕΝΑΟΥ

Τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ ποιητοῦ. Ἡ πρώτη ἐμπνεύσεις του. Ὅπου ἔλες ἡ ἐπιστήμης τοῦ... βρωμᾶνε! Τὰ κόκκαλα τοῦ νεκροταφείου. Ἡ νυχτερινὲς φωνῆς τοῦ ἄδου θεοῦ. Τὸ πρῶτο τρυφερὸ εἰδύλλιο τοῦ Λέναου. Ὅπου ἕνας Ἕλλην ἔμπορος τοῦ κλέβει τὴ φίλη του. Ὁ θάνατος τῆς μητέρας του. Τὸ ταξεῖδι στὴν Ἀμερικὴ. Τὸ ναυάγιο τοῦ συνεισκειοῦ με τὴ δμηραρχοπούλα. Ἡ τρέλλα τοῦ Λέναου, κτλ. κτλ.

Νικόλαος Λέναου, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται σήμερον ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλειότερους εὐρωπαϊοὺς ποιητὰς τοῦ περασμένου αἰῶνος, γεννήθηκε στὶς 13 Αὐγούστου 1802. Οἱ γονεῖς του ἦσαν γερμανικῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ θρονοκτονήσαν ἐγκατεστημένοι ἀπὸ χρόνια κοντὰ στὸ Τεμεσὼρ τῆς Οὐγγαρίας.

— Ὅχι, θεε μου, τοῦ ἀπαντοῦσε ὁ ποιητῆς.
Τότε ὁ θεοῦς τοῦ τοῦ φώναζε ἀκόμα πῶ δυνατὰ :
— Ἐχε ἔπ' ὄνει σου, ἀγαπητὴ μου ἀνημέ, ὅτι παρ' ὅσα κ' ἂν σοῦ λένε, δὲν ἰπάραχει Θεός!

Μετὰ τὴ Βουδαπέστη, ὁ Λέναου πῆγε στὴ Βιέννη. Ἐκεῖ ὁ ποιητῆς γνώρισε γιὰ πρώτη φορὰ τὸν ἔρωτα. Ἀγάπησε τρελλὰ, παράφορα μιά μικροῦλα καὶ χαριτωμένη γριζέττα, ἡ ὁποία ἔθευε πῶς ἀνταποκρίνεται στὸ ἀσθημὰ του.

Τέσσερα χρόνια ἔζησαν μαζί ὁ διὸ ἐρωτευμένοι, τὰ τέσσερα μὲν εὐτυχισμένα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ Λέναου. Δὲν ἔλειψαν βέβαια κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ θλίψη, γιὰτὶ ὁ Λέναου ἦταν τρομερὸ ἐρλόττος, ἀλλὰ πάντως ἡ εὐτυχία ποὺ εὗρισκε μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἀγαπημένης του τὸν ἔκανε νὰ τὰ ξεχάηται ὅλα...

Μὰ ἔξαφνα, ἕνας πλοῦσιος Ἕλλην ἐμπορευόμενος γνώρισε τὴ φίλη τοῦ ποιητοῦ. Ἐκεῖνι θαμολόγηκε ἀπ' τὰ δῶρα του, κα' ἐγκατέλειψε χωρὶς καμμιὰ τῆρη τὸ φτωχὸ ποιητῆ γιὰ ν' ἀκολουθήη τὸν πλοῦσιον Ἕλληνα ἔμπορον.

Ὁ Λέναου λίγο ἔλειψε νὰ τρελλαθῆ τότε ἀπὸ τὴ θλίψη του. Σὰν νὰ μὴν τοῦ ἔφτανε δὲ ἡ συμφορὰ τοῦ αὐτοῦ, ἔπειτ' ἀπὸ λίγες μέρες πέρανε κα' ἡ μητέρα του, τὴν ὁποία λάτρευε ὅσο πλεονεῖ ἄλλο στὸν κόσμον. Τὸ νέο αὐτὸ πλιγμά ἦταν ἀκόμα πῶ τρομερὸ ἀπὸ τὸ πρῶτο, καὶ τὸν συνέτριψε. Τότε μάλιστα ἔγραψε καὶ τοὺς παρακάτω στίχους του, οἱ ὁποῖοι φανεροῦν τὴν ψυχολογία τοῦ κατὰστασι :

«Ἐχω στὴν καρδία μου μιά θαθεὶα λαθωματα—καὶ θὰ τὴν ἔχω σιωπηλὸς ὡς τὴ στερεὴ μου μέρα.— Τὴ γιοῦθον πάντα πῶ θαθεὶα νὰ μ' ἀρανίη καὶ νὰ μου λιγοστεύῃ τὴ ζωὴ ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα».

ἀνατροφῆ τοῦ παιδιοῦ της. Μὰ μάλλον καὶ τοῦ ἔκανε, γιὰτὶ κα' ἡ ἴδια δὲν καταλάβαινε καθόλου ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἡ μητέρα τοῦ Λέναου, ἔπειτ' ἀπὸ πέντε χρόνια μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πρώτου της συζύγου, στὰ 1811, παντρεύτηκε μ' ἕνα γιουτοῦ τοῦ Τοκαί, ὅπου κα' ἐγκαταστάθηκε μετὰ τὸ παιδί της.

Τὸ ὄραϊο αὐτὸ μέρος μετ' ἀτέλειοτα ἀμπέλια του, ὅπου—ὅπως λέει σὲ μερικὸν στίχον του ὁ ποιητῆς—τὰ διάφανα κύματα τοῦ ποταμοῦ Μπρόντρονκ ἐνώνουνται, μουρμουρίζοντας πρόσχαρα, μετὰ τὰ πρόαινα κύματα τοῦ Βέις, ὅπου τὰ σταφύλια ὀριμάζουν ἀπάνω στὶς ἠλιολομένους βουνοπλαγιές, ὅπου οἱ οὐσάροι καλλάζουν τραγουδώντας, ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς ἐρημικὲς πεδιάδες κα' ὅπου οἱ ἀταίγγραοὶ κάνουν ν' ἀνηχοῦν γύρω τους ἡ ἀγριεὲ μελωδίε τους,—τὸ ὄραϊο λοιπὸν αὐτὸ μέρος γοήτευσε τὸ Λέναου (ὁ ὁποῖος εἶχε περιοριστὲ τὸ πατρικὸν τοῦ ὀνομα Στρεχλέναου στὶς τρεῖς τελευταῖες του συλλαβές) καὶ τοῦ ἔδωσε τὰ θέματα τῶν πρώτων του τραγουδιῶν.

Ἐπειτα ἀπὸ λίγα χρόνια, ὁ ποιητῆς ἔφυγε ἀπὸ τὸ Τοκαί καὶ πῆγε στὴ Βουδαπέστη γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς σπουδές του. Ἐκεῖ ὅμως καμμιὰ σχεδὸν ἐπιστήμη δὲν τοῦ ἔφερε κα' ἐγκατέλειπε τὴ μά γιὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν ἄλλη. Ἐτοῖ σπουδᾶσε διαδοχικὰ φιλοσοφία, νομικὰ, λατρικὴ κα' ἀγρονομία.

Ὁ Λέναου ἦταν ἀπὸ μικρὸ παιδαῖα πολὺ εὐαίσθητος. Μετὰ τὸ παραμικρὸ τὸ δάκρυα τοῦ ἀνέβαιναν στὰ μάτια κα' ἕνα ἀσθηματο περιστατικὸ μωροῦσε νὰ τὸν θλίβῃ θανάσιμα. Στὴ Βουδαπέστη, ἡ εὐαίσθησία του αὐτὴ μεγάλωσε ἀκόμα περισσότερο καὶ δὲν ἄργησε νὰ μεταβληθῆ σὲ μιά θαθεὶα μελαγχολία, ἡ ὁποία σιγά-σιγά τὸν ἀπομόνωσε ἀπ' τὸν ἔξωτοκερὸ κόσμον γιὰ νὰ τὸν οδηγήσῃ στὸ τέλος στὴν τρέλλα.

Ἰσως νὰ συντελεσε πολὺ σ' αὐτὸ καὶ τὸ σπῆι στὸ ὁποῖο κατοικοῦσε. Τὸ σπῆι αὐτὸ, ποῦ τοῦ τὸ εἶχε νοικιάσει ἡ μητέρα του, ἦταν ἕνα παρεκκλῆσιον ποὺ εἶχε διαρρυθμισθῆ σὲ κατοικία καὶ θεροκτόταν στὴ μέση ἐνὸς ἐγκαταλειωμένου κομητηριοῦ. Ὅσοι ἐπῆγαν κατὰ τὴν ἐποχὴ ἔκεινι νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν Λέναου, θεβαίνον πῶς ἔβλεπαν σκόρπια ὀλόγωνα κόκκαλα πεθαιμένων ἀποριωμένα ἀπ' τὴ βροχὴ ἢ γερμάτα χῶμα νὰ ἔξέχον ἀπ' τὴ γῆ.

Ἐτοῖ, φυσικὸ ἦταν ἕνα τέτοιο περιβάλλον νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν εὐαίσθητο ποιητῆ. Ἐκτὸς αὐτοῦ, τὸν ἐπηρέασε μετὰ τὶς ἀνόητες διδασκαλίε του καὶ κάποιος θεοῦ του, φανταστικὸ ἄθεος, τὸν ὁποῖο εἶχε ὡς κηδεμόνα του καὶ μαζί με τὸν ὁποῖο συγκατοικοῦσε. Ὁ θεοῦς του αὐτὸς ἦταν τόσο ἄθεος ποῦ χόρξε τὸ δοματίου του ἀπὸ τὸ ἀνεψιοῦ του καὶ φώναζε στὸ Λέναου :

— Νικ, κοίμασαι ;

Ὁ ποιητῆς Νικόλαος Λέναου.

Κατὰ τὸ 1832, ὁ Λέναου, ἐντελῶς ἔξαφνα κα' ἀπροσδόκητα, ἀνήγγειλε στοὺς συγγενεῖς του, ὅτι σὲ λίγες ἡμέρες θὰ ἔφευγε γιὰ τὴν Ἀμερικὴ. Σκόπευε νὰ ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ, νὰ γίνῃ καλλιεργητῆς καὶ νὰ γνωρίσῃ συγχρόνως τὴ χώρα τῆς Ἐλευθερίας, ἡ ὁποία τραβοῦσε πολὺ κατὰ τὴν ἐποχὴ ἔκεινι τοὺς εὐρωπαϊοὺς διανοημένους. Ἐστειλε μάλιστα πῶ ἕνα φίλο του, ὁ ὁποῖος βρισκόταν στὸ Σικάγο, ἕνα ἀρκετὰ σημαντικό ποσὸ γιὰ νὰ τοῦ ἀγοράσῃ μιά ἀγροκία καὶ συγχρόνως μπίκε κα' ὁ ἴδιος σ' ἕνα πλοῖο διευθυνόμενος πρὸς τὴν ὀνειρευμένη χώρα.

Μὰ μόλις ἔφτασε ἐκεῖ, διὸ μεγάλες ἀπογοητεύσεις τὸν ἐπερίμεναν. Ἐν πρώτοις ὁ φίλος του, στὸν ὁποῖον εἶχε στείλει τὰ χρήματα γιὰ νὰ τοῦ ἀγοράσῃ τὴν ἀγροκία, τὰ εἶχε καταπαταλήσει κα' εἶχε ἔξαφανισθῆ, κα' ἔπειτα, ἡ Ἀμερικὴ δὲν ἦταν ἡ χώρα τῆς Ἐλευθερίας ὅπως φανταζόταν, ἀλλὰ ἡ χώρα τῆς χειρότερης τυραννίας, τῆς τυραννίας τοῦ χρηματοῦ. Γράφοντας μάλιστα τὶς ἐντυπώσεις του κάπου, λέει : «Γιὰ νὰ συχαθῆ ἕνας ἄνθρωπος τὴν Ἀμερικὴ, φτάνει νὰ μῆθῃ ὅτι δὲν ἔχει οὔτε ἀνδρόνια, οὔτε... κρασία !...»

Ὁ Λέναου, μετὰ τὶς πρώτες αὐτὲς ἀπογοητεύσεις, ἔσπευε νὰ ἔξαναρνήσῃ σὰν κνηνημένους στὴν Ἐδρῶπη.

Κατὰ τὰ χρόνια ποὺ ἐπακολούθησαν, ὁ ποιητῆς εἶχε διὸ-τρεις ἀσθηματικῆς περιπέτειε, καθόλου εὐτυχεῖς, ἡ ὁποῖε ἔξηρασαν τὴ χειρότερη ἐπίδρασι σ' αὐτόν... Μιά παρὰ φιλενάδα του μάλιστα, ἡ Σοφία Λέβενταλ, τοῦ εἶχε προσκολληθῆ τόσο—μολοῦντι δὲν τοὺς συνέδεε πῶ κανένα αἰσθημα—ὥστε, ἐπειδὴ αὐτὴ ἀρνιόταν ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ κοντὰ του, ματαθώρισε ἕνας πρότης τάξσεως γάμος τοῦ Λέναου μετὰ τὴν κόρη τοῦ παλαιότου δημάρχου τῆς Φραγκφούρτης, Μαρία Βέγγεντ. Ὁ γάμος αὐτός, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς ἂν ἐπαγαματοκοίτο θὰ ἔσωζε τὸν ποιητῆ, μετὰ τὴν ματαθῶσι του τὸν ἔκανε νὰ νοιώσῃ τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς τρέλλας. Ἐπ' πολλῆς ἡμέρες, μετὰ τὸ ναυάγιο τοῦ συνοικεῖου, ὁ Λέναου πλανιόταν στὴν ἔξοχη κατεχόμενος ἀπὸ μ' ἀπεριόρητη ἀπελπισία, ποῦ τὴν διεκόπων καίτε τόσο τρελλῆς καὶ πένθιμης ἐκρήξις ἐθθμίας.

Συγχρόνως οικονομικῆς στενοχωρίας ἐταδεινώσαν τὴν κατὰστασι του καὶ στὸ τέλος τὸ λογικὸν σκοπιότητα ἐντέλειε καὶ περιέπεσε σὲ μιά κατὰστασι ἠλιθιότητος. Τὰ τελευταῖα του λόγια πρὶν τρελλαθῆ ἦταν μιά ἀκόμα ἐκδήλωσις τοῦ θαυμασμοῦ του πρὸς τὴ φύσι :

— Ὁραῖος !... Ὁραῖος !... εἶπε, κητιάζοντας τὸν ὄρανον.
Ὁ Λέναου πέρασε στὶς 23 Αὐγούστου 1850 στ' Ἀσπλο Φρενοπαθῶν τῆς Βιέννης, σὲ ἡλικία 47 ἐτῶν.